

Силабус курсу:

СОЦІОЛОГІЯ
(вибіркова дисципліна)

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Ступінь вищої освіти:

бакалавр

Спеціальність:

здобувачі будь якої освітньої програми

Рік підготовки:

2

Семестр викладання:

3 (осінь)

Кількість кредитів ЕКТС:

5

Мова(-и) викладання:

українська

Вид семестрового

залік

контролю

Автор курсу та лектор:

к.психол.н., доц., Сербін Юрій Вікторович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри психології та соціології

посада

2000serbin@gmail.com

+38-050-989-47-

27

телефон

Viber за номером

телефону

за графіком

консультації

електронна адреса

Викладач практичних занять:*

Кобиляцька Марина Вікторівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

асистент кафедри психології та соціології

посада

marina_k2911@ukr.net

+38-066-032-93-

95

телефон

Viber за номером

телефону

за графіком

консультації

електронна адреса

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати називу підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Мета вивчення курсу:

Розвиток соціологічного мислення у здобувачів вищої освіти; формування фундаменту соціологічних знань на основі вивчення досягнень світової і вітчизняної соціологічної думки; формування уміння використовувати соціологічний підхід як важливий засіб і дійовий інструмент аналізу складних соціальних проблем у всіх сферах життя.

Результати навчання:

Знати:

- понятійно-категоріальний апарат дисципліни;
- основні поняття та категорії курсу;
- загальні положення класичних соціологічних теорій;
- сучасні напрямки соціологічного теоретизування та методологічні принципи;
- основні емпіричні соціологічні методи дослідження сучасного суспільства.

Вміти:

- здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; розрізняти об'єктивний і суб'єктивний аналіз соціологічної інформації, аргументувати власну позицію в ході обговорення соціальних проблем;
- використовувати сучасні інформаційні джерела національного та міжнародного рівня для оцінки стану вивченості об'єкту досліджень і актуальності наукової проблеми;
- самостійно пояснювати специфічні соціологічні поняття і категорії, основні завдання та функції соціології, тенденції розвитку сучасних соціальних процесів, глобальні соціальні цілі суспільства, особливості соціальних і соціокультурних процесів в Україні;
- аналізувати соціальні та соціокультурні процеси в Україні і за кордоном, використовувати соціологічні знання для прийняття раціональних рішень та здійснення майбутніх соціальних і професійних ролей;
- розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціологічної науки;
- інтерпретувати елементи соціальної дійсності в категоріях соціології;
- застосовувати основні теоретичні знання для аналізу сучасних процесів та явищ, що відбуваються у сучасному українському суспільстві;
- диференційовано підходити до вивчення окремих соціальних процесів та явищ, розумітися на евристичних обмеженнях і перевагах основних методів соціологічних досліджень.

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Здатність здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
2. Знати особливості становлення соціології
3. Здатність вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
4. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
5. Розуміти різноманітність культурного, психологічного та соціального розвитку людства
6. Аналізувати та досліджувати особливості прояву соціальних явищ.
7. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
8. Розрізняти загальнолюдські, етнічні та індивідуальні культурні цінності.
9. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Соціологія як наука	денне 4/0/2 заочне 0,5/0/0,5	Загальне поняття про соціологію, причини її виникнення. Об'єкт і предмет соціології. Структура соціологічної науки, її методологічні основи. Соціологія у системі суспільних та гуманітарних наук. Функції соціології, її завдання в період реформування суспільства. Види та методи соціологічних досліджень.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Історія становлення та формування соціологічної думки	денне 4/0/2 заочне 0,5/0/0,5	Передумови виникнення соціології як науки. Етапи розвитку і становлення соціології. Загальні положення соціологічних поглядів зарубіжних класиків. Зародження та розвиток української соціології. Сучасний етап розвитку соціологічної науки. Новітні соціологічні теорії.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Суспільство як соціальна система	денне 4/0/2 заочне 0,5/0/0,5	Зміст поняття “суспільство”, його сутнісна характеристика. Системний підхід до вивчення суспільства в соціології. Базисні компоненти суспільного життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни; соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв’язок і контроль.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств. Характерні риси і тенденції постіндустріального суспільства.	
4.	Особистість в системі соціальних відносин	денне 4/0/2 заочне 1/0/1	Поняття особистості в соціології. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальних відносин, її місце в системі соціальних зв'язків. Соціальна структура та типологія особистості. Процес соціалізації. Соціальна поведінка та фактори її формування. Соціальний статус і соціальна роль особистості, шляхи їх набуття. Рольові конфлікти та їх характеристика.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Культура та масова комунікація як соціальні явища	денне 4/0/2 заочне 0,5/0/0,5	Складові елементи культури та масової комунікації. Основні методологічні підходи до аналізу культури та масової комунікації. Сучасні масові комунікації та їх вплив на процеси віртуалізації суспільства.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Соціологія молоді та сім'ї	денне 4/0/2 заочне 0,5/0/0,5	Молодь як специфічна соціально-демографічна група. Процес інтеграції молоді в суспільні структури. Молодіжна субкультура як фактор соціалізації особистості. Девіантна поведінка та її соціальна корекція. Сім'я і шлюб як соціальні інститути. Функції, структура і типи сімей. Демографічна політика та демографічна ситуація в Україні та інших країнах.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7.	Соціологія конфлікту	денне 4/0/2 заочне 0,5/0/0,5	Природа виникнення та структура конфлікту. Особливості динаміки та основні способи управління. Типи та групи конфліктів на рівні міжіндивідуальних та міжгрупувих відносин. Навики використання основних методів управління різними типами конфліктів на мікрорівні соціальної взаємодії. Конфлікти в організації. Сімейні конфлікти та їх характеристика.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
	Загальна кількість аудиторних годин	денне 28/0/14 заочне 4/0/4		

Рекомендована література:

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Арон Р. – К., 2004. – 235 с.
2. Бабенко Н. Б. Соціологія сім'ї: навч. посібник / Бабенко Н. Б. – К.: ДАККІМ. 2004. – 256 с.
3. Болотіна Є.В., Лейшуря В.Б. Соціологія: Навч. посіб. - К.: Центр навч. літ-ри, 2007. -128 с.
4. Вербець В. В. Соціологія: теоретичні та методичні аспекти : навч. посібник / Вербець В. В. – Рівне : РДГУ, 2005. – 202 с.
5. Городяненко В. Г. Соціологія: підручник / Городяненко В. Г. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 544 с.
6. Квіт С. Масові комунікації / Квіт С. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 251 с.
7. Лукашевич М. П. Соціологія. Основи загальної, спеціальних та галузевих теорій: підручник / Лукашевич М. П. – К.: Каравела, 2015. – 544 с.
8. Малахова Ж.Д., Огаренко В.М. Викладання соціології: досвід інноваційних прийомів: навч. посіб. – К.: Центр навч. л-ри, 2008. – 280 с.
9. Нельга О. В. Соціологія громадської думки. Курс лекцій: навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – К.: Видавництво Шейніної, 2008. – 186 с.
10. Панина Н. В. Технологія соціологічного дослідження (курс лекцій). – К.: Ін-т соціології НАН України, 2001. – 277 с.
11. Підлісний М. М. Соціологічний практикум: навчально-наочний посібник у схемах і коментарях. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 126 с.
12. Піча В.М. Соціологія: загальний курс. Навч. посіб. / Піча В.М. – К., «Каравела», 2000 – 248 с.
13. Різун В. В. Теорія масової комунікації / Різун В. В. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2008. – 260 с.
14. Рожанська Н. В. Загальна соціологічна теорія : навч. посіб. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – 336 с.
15. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. / За заг. ред. В. І. Докаша. Чернівці, 2013. – 345 с.
16. Соціологія: навч. посіб. / За ред. С. О. Макеєва. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
17. Соціологія: терміни, поняття, персонажі. Навч. словник – довідник./ Піча В.М., Хома Н.М. - К.: «Каравела», 2002. – 480 с.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до вивчення курсу «Соціологія», виконання практичних занять, контрольних робіт, самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
2. НМКД дисципліни на сторінці електронного кампусу.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 0,72 балів за 1 ЛК)
Практичні заняття	28 (7 практичних по 4 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе,	32

презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	
Підсумковий екзаменаційний (заликовий) тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна добросередінність:

Під час виконання практичних і самостійних завдань здобувачі вищої освіти мають дотримуватися політики академічної добросередінності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути передзараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання. Положення про порядок зарахування результатів навчання, отриманих в формальній та неформальній освіті, розміщено на сайті університету <https://snu.edu.ua/index.php/university/sfera-poshyrennya-suya-v-snu-im-v-dalya/informatsijna-kartka-dokumenta-87/>

Перезарахування кредитів, отриманих у неформальній освіті:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені

Завдання і заняття:

заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

1. Здобувачі вищої освіти користуються у суспільстві всіма правами самостійних, дорослих людей, а тому мають виконувати всі правила внутрішнього розпорядку, що існують у Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля.

2. Основний вид діяльності здобувачів вищої освіти — навчання. Студентство є транслятором загальних норм культури поведінки: інтелігентність, точність, дисциплінованість, акуратність, відповідальність, тощо.

3. Здобувачі вищої освіти обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.